

УДК 372.8

DOI 10.11603/me.2414-5998.2020.4.11473

А. Г. КононенкоORCID <https://orcid.org/0000-0002-2132-7702>**О. М. Шаталова**ORCID <https://orcid.org/0000-0002-4292-6042>**О. А. Щербак**ORCID <https://orcid.org/0000-0001-7076-0548>*Національний фармацевтичний університет, Харків***ДЕЯКІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
З АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ У МАЙБУТНЬОГО ПРОВІЗОРА****A. G. Kononenko, O. M. Shatalova, O. A. Shcherbak***National University of Pharmacy, Kharkiv***SOME ASPECTS OF FORMATION OF SUBJECT COMPETENCE IN
HUMAN ANATOMY IN THE FUTURE PHARMACIST**

Анотація. Майбутня спеціальність 226 «Фармація, промислова фармація» вимагає широких знань у галузі фундаментальних теоретичних та навчальних дисциплін медико-біологічного напрямку, до числа яких відносять й анатомію людини. У статті проведений аналіз деяких аспектів та засад формування предметної компетентності з анатомії людини для майбутнього провізора. Предметна компетентність із анатомії людини є відкритою системою, що динамічно розвивається впродовж усього професійного життя провізора. Потребує не тільки професійної майстерності викладачів, але й старанності та раціональної підготовки студентів, дозволяє реалізовувати майбутньому провізору загальні вимоги освітніх стандартів; забезпечує здатність здобувача вищої освіти до здоров'язбережувальної діяльності, забезпечує застосування отриманих навичок та знань з анатомії не лише у професійній, а також і у громадській просвітницькій діяльності з метою популяризації якісної науково обґрунтованої інформації в суспільстві.

Ключові слова: професійні компетенції; анатомія людини.

Abstract. The future specialty “226 – Pharmacy, Industrial Pharmacy” requires extensive knowledge in the field of fundamental theoretical and educational disciplines of medical and biological direction, which include human anatomy. The article presents an analysis of some aspects and principles of formation of subject competence in human anatomy for the future pharmacist. Subject competence in human anatomy is an open system that develops dynamically throughout the professional life of a pharmacist. It requires not only the professional skills of teachers, but also the diligence and rational training of students, allows the future pharmacist to implement the general requirements of educational standards; ensures the ability of higher education seekers to health activities, ensures the application of acquired skills and knowledge of anatomy not only in professional but also in public education in order to promote quality scientifically sound information in society.

Key words: professional competencies; human anatomy.

Вступ. Підготовка висококваліфікованих, конкурентоспроможних працівників у галузі фармації з широким доступом до працевлаштування є основною метою освітнього процесу при підготовці здобувачів вищої освіти. Майбутня спеціальність 226 «Фармація, промислова фармація» вимагає широких знань у галузі фундаментальних теоретичних та навчальних дисциплін медико-біологічного напрямку, до числа яких відносять й анатомію людини. Значення анатомії як однієї з основ теоретичної медицини прекрасно розуміють вітчизняні

вчені, лікарі, фармацевти, адже успішне засвоєння програмного матеріалу залежить не тільки від професійної майстерності викладачів, але й від старанності та раціональної підготовки студентів [1, 2, 5]. Період навчання в університеті належить до напруженої розумової праці, особливо важким є початок навчання, що пов'язано з різним рівнем підготовки і недостатньою соціально-психологічною готовністю до змін соціального середовища.

Мета статті – аналіз засад формування предметної компетентності з анатомії людини для майбутнього провізора.

© А. Г. Кононенко, О. М. Шаталова, О. А. Щербак

Теоретична частина. У процесі вивчення дисципліни «Анатомія людини» використовуються як традиційні, так і інноваційні методи навчання. Навчально-виховна робота зі студентами спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація» потребує особливої уваги і напруженої роботи зі сторони всього колективу кафедри для створення оптимальних умов навчального процесу з даною категорією студентів. Одним із важливих завдань викладача є забезпечення здобувачів вищої освіти навчально-методичними посібниками, технічними засобами навчання, які дають можливість вносити елементи управління в самостійну пізнавальну діяльність студента і тим самим набуття глибших і міцніших знань.

Важливі елементи навчання – анатомічні препарати, муляжі та 3D-макети органів і систем, оскільки вони сприяють пізнанню будови тіла людини [6]. Вони дозволяють бачити деталі природної будови органів, створювати об'ємну уяву про будову органів і їхнє взаємне розташування. Надання кафедрою можливості вивчення натуральних препаратів органів по-своєму є унікальним. З метою найкращого уявлення та засвоєння теоретичних знань практикується використання атласів, відеоматеріалів з ефектами анімації. Тому кафедра при вивченні анатомії людини повинна мати у своєму розпорядженні повні набори препаратів кісток, окремих внутрішніх органів з усіх систем, органні комплекси, судинно-нервові препарати. Студенти повинні працювати з даними препаратами на практичних заняттях та під час самопідготовки.

Колектив кафедри розробив робочі зошити для аудиторної та позааудиторної роботи студентів. У цих зошитах, крім контрольних запитань, літературних джерел, питань для самостійної роботи студентів, містяться ілюстрації з сучасних анатомічних атласів та завдання на їх основі, які дозволяють оцінити рівень засвоєних знань.

Предметна компетентність із анатомії людини є відкритою системою, що динамічно розвивається впродовж усього професійного життя провізора. Такий процес передбачає необхідність формування у здобувачів вищої освіти навичок саморозвитку (пошук нової інформації, критичний аналіз, відбір, вміння творчо переносити набутий досвід на нові об'єкти професійної діяльності); професійної рефлексії, прагнення до успіху, творчості, самовдосконалення [1, 4, 7].

Сьогодні, як ніколи, викладач повинен навчитися бачити в студенті особистість, враховувати його

вікові та індивідуальні особливості, виявляти у студента спадкові, набуті та зростаючі здібності й можливості, створювати максимально сприятливі умови для їх розвитку, розрізняти багатозначність його вчинків і дій, мотивів. Тільки за таких умов викладач може ефективно керувати процесом навчання, розвитку та виховання студента як особистості, контролювати цей процес і вносити відповідні стимули й корективи.

Викладання анатомії є студентоцентрованим, проводиться у вигляді: лекцій, мультимедійних лекцій, інтерактивних лекцій, семінарських і практичних занять. Також передбачена самостійна робота з можливістю консультацій з викладачем, навчання за допомогою Інтернету і мультимедіа за окремими освітніми компонентами, групова проектна робота [2, 3].

Деякі аспекти формування фахової компетенції з анатомії людини включають орієнтування здобувачів вищої освіти на здатність до поглиблення теоретичних знань та формування практичних навичок з анатомії при вивченні інших дисциплін, у т. ч. фізіології, патологічної анатомії, патологічної фізіології, фармакології тощо. Формування предметної компетенції забезпечує застосування отриманих навичок та знань з анатомії не лише у професійній, а також і у громадській просвітницькій діяльності з метою популяризації якісної науково обґрунтованої інформації в суспільстві [3, 7, 8].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Предметна компетентність майбутнього здобувача вищої освіти за спеціальністю 226 «Фармація, промислова фармація» формується при вивченні навчальної дисципліни «Анатомія людини» та є складовою до втілення загальнопредметних ключових компетенцій на предметному рівні.

Предметна компетентність із анатомії людини дозволяє реалізовувати майбутньому провізору загальні вимоги освітніх стандартів; забезпечує здатність здобувача вищої освіти до здоров'язбережувальної діяльності.

Предметна компетентність із анатомії людини є метою і результатом педагогічного впливу процесу професійної підготовки на особистість майбутнього провізора.

За сучасних умов викладання анатомії людини у вищому навчальному закладі провідне значення для розуміння та запам'ятовування навчального матеріалу мають педагогічна майстерність викладача, розмаїття демонстраційного наочного матеріалу та самостійна пізнавальна діяльність студента.

У статті зазначені лише деякі аспекти формування готовності до професійної самореалізації здобувачів вищої освіти спеціальності «Фармація, промислова фармація». Перспективи подальших досліджень вбачаємо в подальшому вдосконаленні фахових компетентностей і програмних результатів навчання

з урахуванням поступового руху національної освіти в європейський освітній простір. Особливої уваги в подальших дослідженнях потребує вивчення питання створення оптимальних умов для формування фахової компетенції з анатомії людини під час дистанційного навчання.

Список літератури

1. Бібік Н. М. Компетентісна освіта – від теорії до практики / Н. М. Бібік, І. Г. Єрмаков, О. В. Овчарук. – К. : Плеяда, 2005. – 120 с.
2. Гусейнов Т. С. Совершенствование качества образования на кафедре анатомии человека медицинских вузов / Т. С. Гусейнов, С. Т. Гусейнова, А. Ш. Кадиев // Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований. – 2013. – № 11. – С. 21.
3. Кайдалова Л. Г. Професійна підготовка майбутніх фахівців фармацевтичного профілю у вищих навчальних закладах : монографія / Л. Г. Кайдалова. – НФаУ, 2010. – 411 с. – <http://dspace.nuph.edu.ua/handle/123456789/8112>.
4. Князевич-Чорна Т. В. Основні методичні підходи до викладання анатомії студентам факультету підготовки іноземних громадян у медичних вузах / Т. В. Князевич-Чорна // Світ медицини та біології. – 2012. – № 3. – С. 166–168.

References

1. Bibik, N.M. (2005). *Kompetentnisna osvita – vid teorii do praktyky* [Competence education – from theory to practice]. Kyiv: Pleiada [in Ukrainian].
2. Huseinov, T.S. (2013). *Sovershenstvovanye kachestva obrazovaniya na kafedre anatomii cheloveka medytsynskiykh vuzov* [Improving the quality of education at the Department of Human Anatomy of Medical Universities]. *Mezhdunarodnyi zhurnal prykladnykh i fundamentalnykh issledovaniy – International Journal of Applied and Basic Research*, 11, 21 [in Russian].
3. Kaidalova, L.H. (2010). *Profesiina pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv farmatsevychnoho profilu u vyshchykh navchalnykh zakladakh* [Professional training of future pharmaceutical specialists in higher educational institutions]. NPhU. Retrieved from: <http://dspace.nuph.edu.ua/handle/123456789/8112>[in Ukrainian].
4. Knyazevych-Chorna, T.V. (2012). *Osnovni metodychni pidkhody do vykladannia anatomii studentam fakultetu pidhotovky inozemnykh hromadian u medychnykh vuzakh* [The main methodological approaches to teaching anatomy to students of the faculty of training foreign citizens in medical

5. Спирина Г. А. Нравственное воспитание студентов в преподавании анатомии человека / Г. А. Спирина // Современные наукоёмкие технологии. – 2010. – № 7. – С. 231–232.
6. Цигикало О. В. Наочність у сучасних методиках викладання анатомії людини / О. В. Цигикало, І. Ю. Олійник, І. В. Марценяк // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Медицина». – 2015. – Вип. 2 (52). – С. 172–174.
7. Цыбулькин А. Г. Некоторые проблемы преподавания анатомии человека в медицинских вузах / А. Г. Цыбулькин // Успехи современного естествознания. – 2010. – № 3. – С. 99–100.
8. Key Competencies. A developing concept in general compulsory education. Eurydice. The information network on education in Europe. 2002. – 28 p.

universities]. *Svit medytsyny ta biolohii – The World of Medicine and Biology*, 3, 166-168 [in Ukrainian].

5. Spirina, G.A. (2010). *Nravstvennoe vospitanie studentov v prepodavanii anatomii cheloveka* [Moral education of students in teaching human anatomy]. *Sovremennye naukoymkie tehnologii – Modern High Technologies*, 7, 231-232 [in Russian].
6. Tsyhykalo, V. (2015). *Naochnist u suchasnykh metodykakh vykladannia anatomii liudyny* [Visibility in modern methods of teaching human anatomy]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriiia "Medytsyna"* – *Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Medicine Series*, 2 (52), 172-174 [in Ukrainian].
7. Tsybulkin, A.G. (2010). *Nekotorye problemy i prepodavaniya anatomii cheloveka v meditsynskiykh vuzakh* [Some problems of teaching human anatomy in medical schools]. *Uspekhi sovremennogo estestvoznaniya – The Successes of Modern Natural Science*, 3, 99-100 [in Russian].
8. Key Competencies. A developing concept in general compulsory education. Eurydice. (2002). *The information network on education in Europe*.

Отримано 29.10.20
Рекомендовано 02.11.20

Електронна адреса для листування: alevtina19820103@gmail.com